

Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komitetui

2025 m. gruodžio 5 d., Nr. 25-186VK

Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetui

Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkei Ingai Ruginienei

Lietuvos Respublikos finansų ministrui Kristupui Vaitiekūnui

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigai

DĖL VYRIAUSYBĖS ĮSTATYMO, VYRIAUSYBĖS DARBO REGLAMENTO PAŽEIDIMO IR DERINIMO SU VISUOMENĖ PROCEDŪROS IMITAVIMO (DĖL AKCIZŲ ĮSTATYMO PATAISŲ NR. XVP-596 IR NR. XVP-974)

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) kreipiasi į Jus dėl Vyriausybės sprendimo, kuriuo buvo šurkščiai pažeisti Vyriausybės įstatymas ir Vyriausybės darbo reglamentas.

Šiandien Vyriausybė priėmė nutarimą (toliau – Nutarimas) dėl Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 65 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-596 ir Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 26 ir 65 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-974 (toliau – Įstatymų projektai).

Šio Nutarimo projektas buvo paskelbtas vakar 15:33, ir pateiktas derinimui su visuomenei 5 darbo dienoms, kaip tai nurodyta Vyriausybės darbo reglamento 27 p. 2 d., kurioje nustatyta, kad „*Dėl Vyriausybės nutarimų projektų, kuriuose teikiamos Vyriausybės išvados dėl Seime svarstomų teisės aktų projektų, išvadas teikiantys subjektai savo išvadas privalo pateikti ne vėliau kaip per 5 darbo dienas <...>.*“

Pabrėžtina, kad Vyriausybės darbo reglamentas nenustato jokių išimčių dėl trumpesnio derinimo termino, priešingai, 27 p. 2 d. toliau nurodyta, kad „suinteresuotų asmenų pastaboms ir pasiūlymams dėl šių teisės aktų projektų pateikti turi būti nustatytas ne trumpesnis nei šioje pastraipoje nurodytas terminas“, o 28 p. nurodyta, kad net ir tais atvejais, kai teisės aktas dėl nenumatytų aplinkybių turi būti priimtas nedelsiant, derinimo terminas negali būti trumpesnis nei 5 d.d.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 26 str. 3 d. 3 p. yra nustatyta, kad „3. Ministras <...> 3) teikia Vyriausybei jos darbo reglamento nustatyta tvarka įstatymų ir kitų teisės aktų projektus“. Nepaisant to, kad Nutarimo projektas iki šiol yra „derinamas“ Teisės aktų informacinėje sistemoje iki gruodžio 11 d., Vyriausybės Nutarimas buvo priimtas po 4,5 darbo valandų nuo jo paskelbimo. Vyriausybės posėdžio darbotvarkėje, kuri buvo paskelbta visuomenei Vyriausybės tinklapyje, klausimas dėl Nutarimo projekto net nebuvo nurodytas. Dėl to buvo užkirstas kelias iš esmės bet kokiai galimybei visuomenės atstovams išreikšti nuomonę dėl Nutarimo projekto.

Toliau, pabrėžiame, kad priėmus Vyriausybės nutarimą buvo nuneigtas trimetis akcizų planas ir pasitikėjimas Vyriausybės gebėjimu strategiškai, nuosekliai ir prognozuojamai formuoti valstybės mokestinę politiką. Finansų ministerija, dar 2024 m. vasarį parengusį Akcizų įstatymo pakeitimo projektą, kuriuo siūlė įtvirtinti akcizų planavimą trims metams į priekį, nurodė, kad „*Įstatymo projekto tikslas – nustatyti nuoseklų 3 metų akcizų alui, vynui iš šviežių vynuogių ir kitiems fermentuotiems gėrimams, tarpiniams produktams, etilo alkoholiui, cigaretėms, cigarams bei cigarilėms, rūkomajam tabakui, kaitinamojo tabako produktams, elektroninių cigarečių skysčiui ir neapdorotam tabakui didinimo planą. Įstatymo projektu siūlomas akcizų didinimo planas leisti ūkio subjektams iš anksto prisitaikyti prie būsimų pakeitimų ir užtikrinti nuoseklų pajamų į valstybės biudžetą surinkimą <...>.*“ Nors nuo pirminio projekto teko siūlomus akcizus peržiūrėti, didesnis nei ketinta akcizų padidinimas buvo susietas su Gynybos fondo

steigimu ir įtvirtinant, kad surinktos lėšos bus skiriamos tikslingai – būtent Gynybos fondo įstatyme nurodytoms išlaidoms finansuoti.

Toliau, Finansų ministras susitikimo su LVK metu dar praeitą mėnesį teigė, kad nemato erdvės didinti akcizų daugiau, nei numatyta trimečiame plane. Tikime, kad tokios nuomonės Ministras laikėsi remiantis objektyviais duomenimis. LVK taip pat laikosi nuomonės, kad erdvės didesniai akcizų padidinimui nėra ir savo poziciją grindžia šiais argumentais:

- **Etilo alkoholio kategorijoje, šešėlio augimo ir vartojimo nutekėjimo į kaimynines šalis rizika jau yra materializavusi.** Remiantis VMI 2025 m. I-III ketv. administruojamų nacionalinio biudžeto pajamų surinkimo apžvalga,¹ nepaisant to, kad 2025 m. akcizo tarifas etilo alkoholiui augo 12,6 proc., šio akcizo surinkimas, lyg. su 2024 m. I-III ketv., augo vos 3,7 proc., nepaisant vartotojų kainų lygio ir ekonomikos augimo. Taigi, vertinant 2025 m. I pusmetį, etilo alkoholio sudėtyje turinčios produkcijos pardavimo kiekiai krito 7,2 proc., o realus surinkimas, atsižvelgiant į metinę infliaciją ir ekonomikos augimo įtaką, taip pat krito. Atsižvelgiant į tai, kad nefiksuotas pakeitimo efektas (visų alkoholinių gėrimų kategorijose pardavimai yra reikšmingai kritę), konstatuotina, kad jau 2025 m. akcizo padidinimas turėjo neigiamą fiskalinį efektą, įvertinus mažesnę PVM surinkimą dėl kritusios alkoholinių gėrimų pardavimo apyvartos. Šiame kontekste, Vyriausybė šiandien pritarė akcizą etilo alkoholiui 2026 m. didinti netgi 25 proc., nors jis ir taip reikšmingai kiltų nepriimant jokių viršplaninių sprendimų.
- **Kaitinamojo tabako kategorijoje, nuo 2023 m. akcizas padidėjo daugiau kaip 50 proc. o pagal trimetį planą, kitais metais numatytas 12,5 proc. augimas. Lietuvos kaimyninėse valstybėse akcizo tarifas kaitinamajam tabakui yra gerokai mažesnis.** 2025 m. akcizų tarifai: Lietuvoje – 89,4 EUR/1000 vnt.; Latvijoje – 70,38 EUR/1000 vnt.; Lenkijoje – 46,15 EUR/1000 vnt. Dar spartesnis akcizo didinimas Lietuvoje dar labiau paspartintų ir taip matomą tendenciją šiuos gaminius įsigyti Lenkijoje ir Latvijoje, kaip tą pastebime ir kitose akcizais apmokestinamų prekių kategorijose. Remiantis minėtais VMI duomenimis į Lietuvos rinką pateikiamo kaitinamojo tabako kiekis traukiasi 1,1 proc. Šie metai yra pirmieji metai šios produkto istorijoje, kai yra pastebimas į rinką legaliai pateikiamo kaitinamojo tabako kiekio mažėjimas.

Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, nukrypimas nuo trimečio plano nėra niekaip pagrįstas, Nutarime nėra pateikta argumentų, kodėl tokiems akcizo dydžiams yra pritariama, todėl **nepritariame Nutarimui ir įstatymų projektams.**

Taip pat kategoriškai nesutinkame su šiame rašte nurodyta Vyriausybės nutarimų (ne)derinimo ir priėmimo praktika, ir primygtinai prašome, kad tokia praktika nebūtų kartojama, o valstybė užtikrintų akcizų politikos prognozuojamumą ir nuoseklumą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė

Originalas nebus siunčiamas. Vilius Kriaučiūnas, el.p. vilius@lvk.lt, mob. +37067703607.

¹https://www.vmi.lt/evmi/documents/20142/753727/NB_apzvalga_2025_I-IIIketv.pdf/fa4bcd00-e7a0-a541-2c1f-acd224e161e1?t=1761553696834